

ПРАВНИЧА ДОПОМОГА ТА ПРЕДСТАВНИЦТВО В СУДІ ВИКЛЮЧНО АДВОКАТОМ ЯК НОВАЦІЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Згідно зі ст. 60 нового ЦПК України представником у суді може бути адвокат або законний представник. Виняток становлять представництва у спорах, що виникають з трудових відносин та справи з малозначних спорів, де представником може бути особа з 18 років, яка має цивільну процесуальну дієздатність, а також представництва законним представником для малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена.

Тобто новий ЦПК України, який набув чинності з 15 грудня 2017 року містить прямі норми щодо здійснення представництва в суді як виду правничої допомоги виключно адвокатом, окрім випадків, що прямо встановленні законом[1].

Звернемо увагу, що норма нового ЦПК України щодо здійснення представництва виключно адвокатом, на нашу думку, має застосовуватися судами з урахуванням норм п.16 Розділу XV Перехідних положень Конституції України, згідно з якими представництво виключно адвокатами у Верховному Суді та судах касаційної інстанції здійснюється з 1 січня 2017 року; у судах апеляційної інстанції – з 1 січня 2018 року; у судах першої інстанції – з 1 січня 2019 року.

Представництво органів державної влади та органів місцевого самоврядування в судах виключно прокурорами або адвокатами здійснюється з 1 січня 2020 року. У провадженнях, розпочатих до набрання чинності (до 2 червня 2016 року), представництво у суді здійснюється за правилами, які діяли до набрання ним чинності, – до ухвалення у відповідних справах остаточних судових рішень, які не підлягають оскарженню.

Саме Конституція України, як зазначено у ст. 8, має найвищу юридичну силу, закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі

Конституції України і повинні відповідати їй, а її норми мають застосовуватися як норми прямої дії[2].

Крім того, згідно з ч. 4 ст. 3 ЦПК України в новій редакції закон, який встановлює нові обов'язки, скасовує чи звужує права, належні учасникам судового процесу, чи обмежує їх використання, не має зворотної дії в часі[1].

Відтак, представництво у судах першої інстанції виключно адвокатами здійснюється з 1 січня 2019 року. При цьому необхідно враховувати також дію норм у часі та дату відкриття відповідного провадження в аспекті того, що нові норми не мають обмежувати права учасників справи, які вони мали на момент відкриття провадження (зокрема брати участь у справі через представника, який не є адвокатом).

Окремо слід зазначити, що для громадян, які не можуть / не хочуть скористатися правничою допомогою адвоката (з будь-яких причин) або хочуть самі брати участь, навіть маючи представника, передбачена можливість самопредставництва стороною, третьою особою – брати участь у судовому засіданні особисто. Самопредставництво для юридичної особи – це можливість участі у справі через свого керівника або члена виконавчого органу, уповноваженого діяти від її імені відповідно до закону, статуту, положення[3].

Література:

1. Цивільний процесуальний кодекс України В редакції Закону № 2147-VIII від 03.10.2017// ВВР. – 2017. - № 48. - ст.436
2. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України / За заг. ред. Короеда С.О. – Київ.: Видавничий Дім «Професіонал», 2018. – 496 с.
3. http://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA011181

Стоянова Татьяна Анатольевна

*к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»*

РОЗГЛЯД СУДОМ СПРАВ ПРО ВИДАЧУ І ПРОДОВЖЕННЯ ОБМЕЖУВАЛЬНОГО ПРИПИСУ

Новелою діючого цивільного процесуального законодавства стало введення такої категорії справ окремого провадження, як розгляд судом справ про видачу і продовження обмежувального припису.